

Universitäts- und Landesbibliothek Tirol

Dissertatio inauguralis medica de Psychopathiis

Antalkovich, Imre

Viennae, 1840

Nosogenia

[urn:nbn:at:at-ubi:2-13070](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:at:at-ubi:2-13070)

§. 43. 5. *Contagium psychicum* ad leges imitationis revocandum; ita conversatio cum hominibus stultis, habitatio in Morotrophiis; inde proverbium: „Ein Narr macht zehn Andere.”

§. 44. 6. *Demum influxus nonnulli externi* magnam quoque vim habent in producendis morbis psychicis; et quidem:

- a) Anni tempus; *Hippocratis* (Aphor. III. 20.) enim jam, *Aretaei* et *Celsi* antiqua docuit observatio, aestate imprimis furorem, autumnus vero Melancholiam frequenter erumpere, — imprimis vero ominosa se exerunt tempora aequinoctiorum.
- b) Aër, humidus, principio electrico carens, gas acidocarbonico dives.
- c) Nimius aestus; sub Syrio enim ardore et animus maxime effervescit; unde etiam pleraeque rerum publicarum revolutiones summa aestate contigerunt. (Erstürmung und Zerstörung der Bastille, Julius-Revolution.)

Nosogenia.

§. 45. Modus originis Psychopathiarum summe obscurus est vel ex eo rationum momento, quod ipsum illud, quod patitur, mens nempe cogitans et animus volens, in essentia sui intima hactenus haud sufficienter revelatum atque elucubratum existat. — Materialistae in corpore, Spiritualistae in anima causam proximam unice quaerebant; maxime tamen consentaneum videtur, neutri harum sententiarum aut rectius hypothesis ceu unilaterali adhaerere, verum utramque potius unire. — Quemadmodum enim omnis vis nonnisi materiae adstricta existere, suamque activitatem nullatenus ex se sola, sed tantum in materia et per hanc exercere potest, ita etiam vis vitalis, ejusque ad summam et perfectissimam potentiam evecta activitas, facultates nempe psychicae, seu anima a materia sejuncta cogitari haud potest. Unde etiam incomparabilis *Gaubbius* *) jam dicit: „Anima et corpus, res plurimorum judiciis natura dissimillimae, quando in unum coeunt hominem, nexu

*) De regimine mentis quod medicorum est. Lugd. Batav. 1767 p. 2.

tam arcto intimoque sociantur, ut se invicem penetrassent, et, si chemicorum more hic loqui licet, se mutuo velut solvisse dicerent." Cum proin corpus et anima in sanitatis statu in tam arcto et indissolubili versentur nexu, ita etiam nec alienatio animae a norma existere potest absque alteratione corporis, quamvis haec nonnunquam sensus nostros effugiat.

§. 46. Processus vero vitalis (somaticus et psychicus), sicuti quilibet alius naturae processus, in lucem emergere non potest, nisi ex conflictu duorum principiorum sibi invicem oppositorum, mutuo se petentium. Ubique vero in rerum natura oppositio virium offenditur, ibi etiam materierum oppositio adesse debet, et vice versa; ut igitur ad omnem et singulum processum dynamicum non tantum dynamici, sed et materiales concurrant factores; qui factores in homine materiali obtutu expressi sunt per sanguinem et medullam cerebralem. — Homini itaque vita humana superstruitur alternanti sanguinis et cerebri actioni mutuae; et harmonico binæ hujus activitatis concentui ejus sanitas relativa (somatica et psychica). Disharmonia sanguinem inter ac encephalon intercedens (abnormis cerebri vita plastica) ponit morbum psychicum, in cujus sequelam homo vigil aut aequum cogitare impeditur, aut vero falsum ratiocinium ferre absoluta cogitur necessitudine. — Criterion valetudinis psychicae constituit conscientia sui ipsius et rerum extra eum positarum, seu rectum judicium de se ipso et mundo eum circumambiente latum, quod simul liberam determinat voluntatem, seu autonomam spontaneitatem; falsum igitur judicium de se ipso ut subjecto et rebus mundanis ut objecto (turbata conscientia) et sublata exinde voluntatis libertas, naturam seu essentiam constituunt Psychopathiarum, causam vero proximam abnormis cerebri vita plastica; substratum ideale anima, nempe facultates mentis et animi; materiale, cerebrum ceu organon, cujus ope anima operationes suas consummat, quodve pro speciali animae sede habetur. —